

ŞCOALA ŞI FAMILIA

FOLIA PENTRU PĂRINŢI ŞI ÎNVEŢĂTORI.

ESE DE DOUĂ ORI PE LUNA.

Redactori: *Ioan Popca* şi *Andrei Bârseanu*.

Abonamentul: Pentru Austro-
Ungaria pe an 3 fl.; pe $\frac{1}{2}$ an 1 fl. 60 cr.;
pe $\frac{1}{4}$ an 1 fl. — Pentru România pe an
10 lei; pe $\frac{1}{2}$ an 5 lei.

Abonamentele se fac la admi-
nistratorul foit Ión Dăriu. În Braşov. —
Manuscrisurile se trimit unuia dintre re-
dactori tot în Braşov.

Cuprinsul: Învăţământul industriilor de casă. — Duminică şi lucrurile din
lume. — Scăldatul şi spălatul copiilor. — Utilitate şi valoare. — Bibliografie. —
Diverse. — Posta red. şi adm.

Învăţământul industriilor de casă.

*(O întreprindere laudabilă, care merită să fie sprijinită şi imitată. — Însemnă-
tatea industriilor de casă. — Necesitatea de a se introduce învăţământul indus-
triilor de casă în şcoala populară.)*

După cum e cunoscut, d-nii *G. Moian* şi *C. Muşlea*, doi
învăţători zeloşi din oraşul nostru, deschiseră în luna Au-
gust un curs de industrie de casă, care a durat 3 săptămâni
şi la care au luat parte mai mulţi învăţători de aici,
din Dârste, Săcele, Crisbav, Poiana-Sărată, Sighişoara, Sas-
Sebeş, Câmpeni şi chiar din Bărladul Moldovei.

Au fost cu totul 17 învăţători, 1 normalist (prepa-
randist) din Bărlad. 1 sergent major manipulant, 2 can-
tori, 1 elev dela şcoala de sculptură din Săcele, 1 student
de clasa I comercială, 1 student de clasa VIII gimnasială
şi un student dela universitatea din Viena.

Un mic număr adevărat, faţă de numărul cel mare
al poporului şi în deosebi al învăţătorilor noştri.

Credem însă, că pe mulţi îi va fi reţinut dela cerce-
tarea cursului nu lipsa de interes, căci Românul a dat
îndestulătoare dovezi, că este accesibil orî căror idei de
progres, orî căror instituţii de cultură, şi că el vrea şi'şi
da toate silinţele, adese-ori cu învingerea celor mai mari
pedici, a'şi îndrepta voinicesce paşii săi pe drumul desvol-
tării sale spirituale şi materiale.

Dacă totuşi frecvenţa cursului amintit n'a fost destul
de impunătoare, cauza a putut fi numai, că pe unii îi va
fi reţinut lungimea drumului, pe alţii însă împrejurarea,

că, adevărul vorbind, mulți nu credeau, că cursul anunțat de învățătorii *Moian* și *Mușlea* va să aibă un rezultat așa de mulțămitor, am pute dice *strălucit*, precum în faptă l'a avut.

„Să fi scint învățătorii noștri,“ așa diceau doi învățători escelenți, — unul dela Sas-Sebeș și celălalt dela Câmpeni*), „cât de mult pot profita dela cursul d-lor *Moian* și *Mușlea*. n'ar fi întreat nici unul de lungimea drunului, nici de cheltuelile călătoriei, căci însutit ar fi fost răsplătită ostenela și cheltuelile lor.“

Și în adevăr, cine a avut ocașie să vadă obiectele expuse, lucrute în timpul acestui curs, a trebuit să rămână deplin mulțămit, utmit chiar.

Visitorul avea ocașie să vadă pălării de paie, coșuri simple de nuele și de papură, coșuri de nuele colorate și aurite, împletituri de trestie fină pentru scaune de salon, împletituri de nuele întrebunțate la îmbrăcarea sticlelor mari și mici, lână vâpsită în diferite colori, o mașină de stors mierea din faguri, rame de portrete frumoș aurite etc., tôte obiecte lucrute de mâna mâestră a zelșilor domni, cari au luat parte la cursul numit.

Îmi sălta inima de bucurie, vedând tôte acestea, care mă făceau să cred, că o frumoșă perspectivă stă deschisă poporul nostru.

Și avem multă causă a spera, că va fi astfel, căci am avut ocașie să ved în mai multe rânduri, cât de însuflețiți erau învățătorii pentru acest curs, cât erau ei de hotărâți a'și da, după ajungerea lor acasă, tôte silințele, ca să facă pe cât se pôte de mulți cunoscuți cu aceste industrii rentabile.

Acastă însuflețire a domnilor învățători participători la acest curs nu se esplică altfel, decât că dênșii sciū prețui după merit folóșele, ce ar resulta pentru poporul nostru, când fie-ce fiu al lui ar cunoșce și ar îmbrățișa acastă industrie, pe care o pôte învăța fie-cine fără multă greutate. Și anume, dênșii au convingerea, că:

- 1) S'ar deprinde atunci a'și face fie-cine atâtea lucruri trebuincióșe pentru casă cu mai nici o cheltuială;
- 2) Și ar depărta uritul, fiind ocupat în timpul, care

*) Învățătorii *Samuil Roșu* și *Nic. Corcheș*.

altfel cei mai mulți, ne-având ce lucra, îl petrec în ne-trebnicie;

3) S'ar introduce și s'ar cultiva în multe case românești un gust mai estetic și o viață mai plăcută;

4) Indeletnicirea cu industria de casă i-ar reține pe mulți dela multe fapte urite, scandalóse;

5) Fiul poporului nostru ar avea un nou izvor de câștig și o mai bună stare materială;

6) S'ar mări bogăția națională într'un mod considerabil. Căci numai dela pălăriile de paie, după calculi aproximativi ar pute rămâne în punga Românilor pe tot anul o sumă de mai multe sute de mii de fiorini.

Aceste perspective, se vede, au umplut sufletul învățătorilor participători la numitul curs cu atâta însuflețire.

Acésta e o garanție, că lucrul bine început va fi prețuit pretutindeni după adevărata lui valoare, și că astfel ne e permis a privi în viitorul acestei întreprinderi salutare cu deplină încredere.

Deja au și declarat învățătorii, câți au luat parte la cursul numit, în frunte cu d-nii *Moian* și *Mușlea*, ca în anul școlastic viitor va deschide fiecare în școlă din comuna sa un curs formal de industrie de casă.

Căci lămurit și invederat lucru e, că numai prin un învățământ practisat în școlă cu copiii se poate ajunge cu timpul scopul înalt de a se lăți cunoștințele acestui ram de industrie în toate straturile poporului.

Învățământul de industrie predat în școlă e mai regulat.

Școlarii în vârsta lor copilărescă sunt mai primitivi de cunoștințe nouă, care li se întipăresc în vârsta lor mai bine și mai durabil.

Învățătorul poate ține ordine și disciplină mai bine în școlă cu elevii obișnuiți decât cu adulții.

Progresul e preste tot mai consequent și mai sigur.

Unica obiecțiune, ce s'ar pute face din partea cui-va, e, că poate acest nou învățământ ar fi în cât-va o pedecă pentru progresul școlarilor în celelalte obiecte de învățământ.

Lipsiți însă cu desăvârșire de ori-ce argument convingător ni se par a fi astfel de scrupuli.

Din contră, părerea noastră e, că prin învățământul

noii de industrie școlii poporale, departe de a suferi vre-o scădere, are din contră numai să prospere și să înflorască.

Părinții, cari partea cea mai mare nu sînt destoinici a se pîtrunde de valoarea școlii și a învățătorei, vor avea ocazie a vedea dintr-o dată pe băieții lor propășind în învățături practice, ce ei le înțeleg, și se vor simți îndemnați a prețui școlii mai mult, își vor trimite copiii mai cu zel la școlii, ca să nu fie lipsiți de o meserie, al cărei câștig bănos e mai aproape de mintea lor sănătoasă.

Copiii înșiși, chiar și cei mai s'abuți de pricepere, vor îndrăgi școlii, care pînă aci le era urîtă, știind, că acolo învață nu numai lucruri, ce'î lasă adese-ori indiferenți, ci și de acelea, a căror învățatură le face petrecere, plăcere și bucurie; vor simți bucuria și plăcerea, ce o au la felurile lor jucării. Căci în sfîrșit și industriile arătate pentru ei tot jucării sînt, numai jucării folositoare.

Cu cîtă plăcere se vor apuca ei de lucru!

Cît de mare va fi bucuria lor, vedînd în fie-ce zi, cum înainteză în industria, ce o învață!

Inima le va sălta de bucurie, cînd vor reuși să facă cu mâinile lor un coșuleț sîmț o pălărie de paie.

Fie ce succes va duplica interesul și pofta lor de lucru.

Și din copiii adese-ori nepăsători, ne'ntelegători, din nisce băieți trîndavi la gîndire și la lucru, vom reuși astfel să scotem nisce băieți vioi, îndemnatici, cari prin munca mâinilor lor să'și potă croi viitorul lor.

Ba se vor întempla pôte și casuri, că din un copil, care mai 'nainte n'avea nici o poftă la muncă spirituală, de exemplu la gramatică, la socoteli sîmț la alte obiecte de învățămînt, tocmai prin reușita lui în industriile, ce le învață și în care vede, că face progres, va deveni școlar bun, cu tragere de inimă la învățatură.

Căci mare este puterea succesului.

Un singur succes în vre-o întreprindere a făcut adese-ori minuni.

Istoria civilizațiunei omenești ne e martoră în privirea acestui adevăr, ilustrându'î cu sute de exemple.

Dar și din alt punct de vedere aflăm motive a ne pronunța pentru introducerea acestui ram de învățămînt în școlile noastre primare.

E un adevăr psihologic constatat, că variațiunea desfătăză sufletul, érá uniformitatea îl obosesce și'l lánge-desce.

Așa este întocmită firea sufletului omenesc.

Îl place omului să aibă o viață variată.

Și această variație îi place lui să o vadă în natură; îl place să o observe în viața spirituală.

O regiune uniformă, o conversație tot despre un lucru, o scriere sêracă de forme variate, lasă un gol în sufletul omului și'l face indiferent.

Din contră o regiune pitorescă, o conversație despre felurite lucruri picante, o scriere bogată de idei și de forme variate produce farmec în sufletul omului, îl învioșeză și'l înveselesc.

Et bine, o astfel de variație s'ar produce în sufletul școlărilor prin învățământul din cestiune, în tocmai cum e variațiunea, ce li-o fac exercițiile gimnastice, desenul, sêtu o excursiune pe un timp frumos în aer liber; tot lucruri, ce sânt în perfectă armonie cu pretențiile pedagogiei moderne.

Și în stêrșit, de vom considera, că industriile sânt un factor eminent al bogăției națiunilor; că din industriași cu deosebire sê compune clasa lor cea mai puternică; că din nefericire tocmai acest ram de viață a rămas negles și urgisit la noi Românii, și că numai școla pôte să facă pe poporul nostru românesc a sê pêtrunde de nouă idei în privirea aprecierii adevêratei valori a industriilor, — *vom înțelege deplin importanța introducerii învățământului de industrie de casă în tôte școlele noastre populare, și vom căuta cu tot de-adinsul să încurajăm și să sprijinim după merit zelul tuturor acelor învățători, cari, cu jertfirea intereselor lor particulare, înflăcărași pentru înalta lor chemare, sê străduesc din rêsputeri a face pe poporul lor părtaş de o viață mai bună spirituală și materială.*

Și în fruntea tuturor, credem, sânt chemate autoritățile noastre supreme, Consistóriile, Sinódele diecesauae și Congresul Național a interveni cu votul lor influent în cestiunea, ce ne ocupă, dispunând a sê da premii învățătorilor, cari au escelat prin progresele obținute la cursurile lor de industrie de casă și a sê înființa astfel de cursuri la tôte școlele pedagogice (normale).

Când se va face acésta, cestiunea industriilor de casă a trecut de sigur din domeniul dorințelor în al faptelor complinite.

Ioan Popoa.

Dumneșeu și lucrurile din lume.

(Lecțiunul din învățământul religiei, pentru anul al II-lea de școlă. Spre pre-dare în lunile Aprilie și Maiu).

Acestor lecțiunilă au să le premérgă mai multe escursiunilă cu elevilă în câmp, în grădină și în pădure. Cu ocașunea acestor escursiunilă învățătorul intuiășă cu elevilă lucrurile aflătore în acele locurilă. Atrage atențiunea elevilor asupra acelor lucrurilă: Cum au fost ele în lunile de iarnă? Cum s'au desvôltat ele acum, și cum se desvôltă din ți în ți? Ce schimbare s'a făcut în natură? În fine îl face atenți să observe și în viitor schimbărilă acestor lucrurilă în decursul primăverelă, al verelă și al ierinelă.

Lecțiunea I.

Voi toți ați umblat pe câmp, ba în cutare ți, sciți, am fost cu toți afară la câmp. Aduceți-vé aminte acum de lucrurile, ce le-am văđut noi în câmp. Acolo am văđut pământul acoperit cu iarbă verde; printre iarbă am văđut mulțime de floricele de tot felul: roșilă, galbine, vinete, albe etc. Am văđut vitele, dintre care unele pășceau iarbă și floricelele acelea pentru ele atât de gustose, ér' altele hrănite, se odihneau în umbră la rēcóre.

Pe locurile arate și séménate am văđut resărite din pământ: grău, secară, orz, ovés, păpușoiă, fasole, mazere, linte, cartofi, cânepă, in, ș. a. Printre séménaturilă încă se ridicau ici colea felurite florilă roșilă, galbine, vinete, care le împodobiau.

Am mai văđut în câmp păserelele sburând vesele în tôte părțile și am auđit ciripirile și cântărilă lor cele frumose și plăcute; am văđut și am auđit mișcarea, șborul și șgomotul mulțimeilă de albine, de fluturilă și de alte vietăți.

Dar noi nu am fost numai în câmp.

În altă ți sciți, că am fost la olaltă în grădina școlelă. Să ne aducem aminte, ce am văđut acolo.

În grădină am văđut un despărțemént, care era săpat și împărțit în straturilă; de asemenea am văđut alt despărțemént, în care se aflău pomi mari. În despărțeméntul cel săpat am văđut pe straturilă resărite felurite de legume: cépă, aiű, salată, crastaveți, morcovilă, varđă ș. a. În alte straturilă se aflău pomișorilă micuți. În

despărțământul, în care sânt pomii cei mari, am vădut pe unii numai frunđe, pe alții frunđe și flori, ér' pe alții frunđe și fructe micuțe, rămase în locul, unde a fost mai înainte flórea.

Și unde am mai fost cu toții afară de câmp și de grădină? Am fost în pădure. — Ce am vădut acolo?

În pădure am vădut arborii cei mari, cari cu crengile și frunđe-le lor țin umbră și răcoare. Pe arborii am vădut feluri de pasări, încă și mai multe decât în câmp și în grădină, cântând și sburând vesel din crengă în crengă. Am vădut isvorul, și am bėut din apa lui rece și limpede, și l'am auzit curgėnd cu un murmur plăcut printre stānci.

Aceste și alte multe sânt lucrurile frumoșe și minunate, pe care le putem vedė în câmp, în grădină și în pădure.

Lecțiunea II

Decă ne uităm ziua pe ceriū, une-orii îl vedem limpede; só-rele luminėză frumos, încălđind pământul și tóte lucrurile și ființele de pe pământ.

Altă-dată vedem întinđendu-sė norii pe bolta ceriului, și în scurt timp din ei sė varsă plóie răcoróșă, care adapă pământul.

Decă ne uităm séra pe ceriū, vedem stelele arėtându-sė una câte una, strălucind și luminānd pe bolta seniuă, și une-orii între mulțimea nenumėrată de stele vedem luna cu lumina ei lină și blāndă. Altă-dată vedem ridicāndu-sė cu grăbire nori negri, cari în curėnd acoper și întunecă aceste lumini ale noptii; vedem după aceea fulgerul scānteind pe ceriū, auzim tunetul bubuind în despărțare, până-ce sė apropie de noi tot mai mult și mai cu putere. O astfel de nópte e îngrozitoare.

Aceste și alte multe sânt lucrurile frumoșe, mărețe și îngrozitoare, pe care le putem vedė ziua și nóptea pe bolta cerescă.

Lecțiunea III

Când am fost cu toții afară în câmp, în grădină și în pădure, ne-am uitat și am vădut multe din lucrurile și ființele, care sė află acolo; am vădut cum sânt și ce fac ele. În una din órele trecute am vorbit încă odată și aici în școlă despre acele lucruri și ființe.

Dar voi ați fost în câmp, în grădină și în pădure și singuri, înainte de ce am mers la olaltă; decă nu toți, dar mulți dintre voi veți fi fost. Aduceți-vė aminte: Óre înainte de Pasce erau câmpurile, grădinile, pădurile, cu lucrurile și vietățile dintr'ėnsele așa, cum sânt acum? — Nu erau așa. Pe pământ nu era iarbă, flori,

sămănături și legume, cum sânt acum. Pământul era ca amorțit și acoperit cu zăpadă. Pe arbori nu erau frunze, flori și fructe. Ei păreau cu totul uscați. Multe din paserile, pe care le vedem acum, nu erau pe aici (rândunica, cucul ș. a.). Fluturii, albinele și celelalte vietăți de felul lor nu se vedeau sburând, ci toate erau ascunse.

Sorele nu se arăta așa de mult pe ceriū, și decât se arăta, rațele lui nu erau așa calde, ca acum. Era „sore cu dinți,” cum se dice.

Și ore cum s'a întâmplat în timp așa de scurt schimbarea acésta mare, pe care o vedem acum pe pământ? — Aduceți-vă numai aminte de unele lucruri, și veți vedé îndată cum.

Cu vre-o două săptămâni înainte de Paști de o dată a început să sufle un vânt călduț, și de suflarea lui zăpada de o dată a început să se topescă și topită să curgă în șiroie pe pârăie și văi, și așa pământul încetul cu încetul a început să-și părădă vestmântul alb ce l'a avut peste iarnă, până ce a rămas gol. Sorele a început să stea din di în di tot mai mult și mai sus pe bolta ceriului și să trimită rațe tot mai calde, și așa pământul, carele până acum era ca amorțit, a început a reinvia, și dintr'ensul începură a cresce încetul cu încetul fricele verđi de iarbă, așa că în locul vestmântului alb, ce l'a avut peste iarnă, a căpătat vestmântul cel verde și împodobit cu flori, în carele fl vedem acum.

Pomi, cari peste iarnă erau ca uscați, au început și ei a reinvia. Mugurii lor au început a se desface și din ei crescură frunze și flori, ér' din flori fructele acestea minunate, pe care le vedeți acum pe pomi, și care nu preste multă vreme vor cresce mari, ér' căldura sórelui le va cóce, și atunci vor fi bune de mâncat.

Paserile, care și ele peste iarnă suferiau de frig și de fóme, acum sbóră cântând vesel și-și dereg cu măiestrie cuiburile lor, ér' altele, care de frica țernei fugiseră dela noi, s'au reintors. Albinele, fluturii, furnicile și alte vietăți, care peste iarnă au fost amorțite, acum toate au reinviat.

Dar ore cine face toate aceste lucruri minunate? Cine este acela, care a trimis vântul și ploile cele calde, care a făcut să se topescă zăpada? Cine a făcut sorele pe ceriū, și face ca acum primăvara să-și trimită rațele mai calde ca astă iarnă? Cine a dat pământului putere, ca din el să crească tot felul de țerburi și flori? Cine face, ca din grăunțele sămănate să crească plante nouă? Cine este acela, care face ca arborii, cari mai 'nainte erau ca uscați,

acum să capete  ră frun e, flori  i fructe? Cine a dat glas a a de plăcut pasărilor celor frumoșe, pe care le vedem? Cine face s a ins a apa cea limpede, rece  i bună de băut, ce o vedem curg nd din izvor? Cine a făcut norii  i trimite din ei pl ie la timpul său? Apoi cine a făcut s rele  i luna pe ceriu,  i cine a împodobit ceriul cu stele? A cui putere face ca să sc nteieze fulgerul pe ceriu  i să bubuie atât de îngrozitor? Cine face să se schimbe ziua cu nóptea, vara cu iarna, primăvara cu t mna, căldura cu frigul? Cu un cuv nt, cine a împodobit atât de minunat ceriul   p m ntul?

Aceste lucruri frumoșe  i minunate  menii nu le pot face. Nu! Că de s'ar pune toți  menii din lume  i n'ar pute să facă măcar un fricel de iarbă, o florice , un arbore, s u un gândăcel c t de mic.

Este ins a o fiin a cu mult mai m r t , mai puternică si mai intel pt , care face aceste lucruri, pe care  menii nu le pot face; fiin a acésta este *Dumnezeu*.

Dumnezeu a reînviat p m ntul dimpreună cu lucrurile  i fiin ele de pe el, care peste iarnă erau în amorte l , el le-a dat la t te de nou via . El este „dătătorul de via ,” pe carele il pomenim în rugăciunea „Imp rate crelesc.”

Le tiunea IV

V du -a  re cine-va vre-odată pe D- eu? Cum e,  i unde e Dumnezeu? Putem noi ved  pe D- eu?

Noi pe D- eu nu'l putem ved   i nu l'a v du  nimenca nici odinioară, pentru-că D- eu e *duh*, după cum il numim  i în rugăciune: „*Duhul adev rului*.”  i a a ca duh nu'l putem ved . Dar de i nu am v du  nici odată pe D- eu  i de i nu'l putem ved , totu i ni'l putem închipui  i-l putem cunoșce, dec  ne uităm la lucrurile lui cele minunate  i m re e, despre care am vorbit p n  acum,  i pe care am v du   i vedem că  menii nu le-au putut  i nu le pot face, ci numai D- eu le p te face, numai lui fi s nt t te cu putin . *El este a tot-puternic*.

Unde e acest duh al lui D- eu, ni se spune tot în aceea  rugăciune, unde se  ice: „*Duhul adev rului, carele pretutindenea e i  i t te le implinesc*.” A a dar duhul lui D- eu e în tot locul, e pretutindenea,  i implinesce t te cele de lipsă.

În câmp face să cre c  iarba  i sămănăturile; în grădină face să înflore c   i să rod c  pomii. Dela el avem t te câte ne sînt de lipsă în vie ; el ne dă t te bun t tile. „*El e vistierul bună-*

lătilor.* Duhul lui D-zeu e și aici în școală între noi și ne luminează și ne înțelepțește mințile, ca să putem învăța.

„Dumnezeu în natură.“**)

„Copile, de unde vii? Ce a vădit ochiul tău? Pe unde a călcat piciorul tău?”

Ea am umblat pe câmpie, prin iarba cea înaltă; vitele pășcea în jurul meu, se udită odihnea la umbra cea răcoroasă; secara răsăria pe ogor, macul înfloria printre grâu; toate luciau și străluceau de minune.

Și alta n'ai vădit, n'ai privit? Du-te înapoi, copile! Acolo sunt lucruri mult mai mărețe de cât acestea; căci Dumnezeu era pe ogore, și tu nu l'ai vădit! Frumsețea lui se vedea pe câmpie și lumina soarelui era zimbirea lui.

Ea m'am preumblat prin pădurea cea întunecoasă, vântul șoptia prin frunze, pârșul se vârsa cu un murmur vesel de pe stâncă, veverița săria de pe o cracă pe alta, și paserile cântau pe arbori.

Și n'ai auzit nimic alta decât murmurul pârșului? Nimic alta, decât șopta vântului? Du-te înapoi copile, mult mai mărețe lucruri se află acolo, decât acestea. Căci Dumnezeu era în arbori; glasul lui răsuna în murmurul apei, glasurile paserilor erau glasul lui, și tu nu l'ai auzit.

Am vădit luna răsărind după arbori; ea era roșie ca focul, stelele se arătau pe rând pe firmamentul cel senin. Inșă îndată după acestea se ridicară nori negri, fulgerul scânteia pe ceriu, tunetul mai întâi în depărtare bubuia, apoi din ce în ce mă înfiora, căci era îngroșitor.

Și inima ta n'a simțit altă gróză, decât aceea a tunetului? Nu era în pădure nimic înspăimântător, decât fulgerul? Du-te înapoi copile, lucruri mult mai mărețe sunt acolo, decât acestea. Căci Dumnezeu era în furtună, și tu nu l'ai cunoscut.

Dumnezeu este pretutindenea. El vorbește în fie-care sunet, pe care îl auzim; pe dânsul îl vedem în toate lucrurile, care le zăresce ochiul omenesc, nimica nu este fără Dumnezeu; de aceea poartă-te așa, ca D-zeu să fie și în toate gândurile tale!*

Lecțiunea V

Dumnezeu a dat pământului putere, ca din el să crească plante, dar decât omul nu va pune mâna să lucre, pământul nu-l

* După „Cartea de citire“ de învățătorii asociați. București. Partea I
Pagina 152 Nr. 142. Ediția XIV.

va da lui decât ierburii, buruienii, tufe și pomi sălbatici (pădureii). Deci decât voiesce ca pământul să-i aducă rîde bune, omul trebuie să lucre, să sape pământul, să-l are, să-l grijescă și să samene sămințe bune în el. pentru-că D-zeu și grăunțelor le-a dat putere. ca din ele să crească plante nouă, decât le băgăm în pământ.

Să ne uităm d. e. la grâu și să băgăm de sēmă, ce se întemplă cu el.

Maî întâiu ese omul cu plugul și ară pământul; în locul arat aruncă apoi grăunțele de grâu și le îngropă în pământ. Acele grăunțe, decât le bagî în pământ, maî întâiu putredesc și apoi după câte-va zile incolțesc. Din ele rêsar firicele verđi de iarbă; aceste firicele se fac maî târđiu paie, care la început sînt verđi și în verful lor aũ spice cu grăunțe micî și moî. Paiele după aceea se îngălbinesc și grăunțele din spice, crescute acum maî mărișore, se întăresc, se coc, și acum grăul se seceră, se cară acasă, se imblătesce, se macină și din făina lui se face „pănea cea de tôte zilele.”

Dar cine face, ca din grăunțul acela sēmănat în pământ să crească o plantă nouă și acesta să ne dea alte 20—30 de grăunțe ca cel-ce a fost sēmănat? — Dumnezeu.

El a dat puterea aceea pământului și grăunțului. El face să plouă, ca să putredescă grăunțul și să rêsară din el firicelul; el dă căldură, pentru ca să crească planta cea nouă și să se cōcă grăunțele din ea.

Omul deși lucră pământul, vrënd să aibă rîde bune, totuși lucrul lui ar fi zadarnic, decât D-zeu nu și-ar trimite binecuvîntarea sa preste lucrul lui, decât n'ar trimite la timpul seũ plōie și căldură.

„Pănea noastră cea de tôte zilele dă-ne-o nouă astăzi.”*)

„Era o vară cu ferbințelă mare, cu o ferbințelă de nesuferit. Di de ți sōrele se urca pe ceriul fără nori. Păraele erau secute. Rîurile abia se maî mișcau în alvia lor. Florile de câmp începuseră a și pleca triste capul spre pământ și spicele din holde se strēmbau de căldura cea mare. Eră economul de câmp umbla îngrijat printre sēmănaturile maî arse și se ruga, ridicându-și ochii spre cer și dicënd: „Dōmne, eũ am făcut tot ce mi-a stat în putere: în tōmnă și în primăvară am arat, am sēmănat și am grijit

*) După „A doua carte de lectură și învățatură” de I. Popescu. A patra ediț. Pag. 151.

pământul și sămănăturile din el, cât s'a putut de bine. Tu le-ai păzit de vremi grele, și oamenii se bucurău de frumoșele holde. Indură-te de noi, Dómnne, și de aci înainte. „Pânea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi!” Dumnezeu ascultă această rugăciune, și se îndură de omenimea îngrijată. Nu trecu mult, și o ploie mănósă adăpă câmpul, ce era uscat de sete. Oamenii se înveseliră. Florile își ridicară capetele. Holdele erau ca reînviat. Și undele apelor curgeau cu șgomot prin alviile lor. Nu trecu mult, și secerea încă începú să ciorsăiască prin holdele cele frumoșe. Érá mai târziu caréle gemeau sub greutatea șnopilor. In scurt se auđiră și șmblăciú bubuind prin șuri.

Grăunțele câștigate din grăul șmblătit, se duseră la móră, se măcinară, și din făina lor se făcu pânea cea de toate zilele.“

Noi datorii șntem așa-dară să lucrăm, și ca D-deú să-și trimită binecuvântarea și darul șeu peste lucrul nostru, in toate zilele să ne rugăm: „Tatăl nostru, carele ești in ceruri,“ etc. „Pânea noastră cea de toate zile'e dă-ne-o nouă astăzi“ etc.

Și mai departe: „Impérate ceresc, Măngăitorule, Duhul adevérului, carele pretutindenea ești și toate le șmplinesci, Vistierul bunătășilor și datătoriu de viață, vino și te șălășuesce intru noi, și ne curățesce pre noi de totă spurcăciunea, și mântuesce, hulanle, sufletele noastre.“

Săliște in 25 Iulie 1887.

Dumitru Lăpădat.
invețator.

Șcăldadul și șpălatul copiilor.

(După fôia »Schule und Haus«)

Câtă vreme copilul se află in șinul mamei sale, este încunjurat de o fluiditate călduță; îndată-ce însă ese la lumina zilei ca ființă de sine ștătătoare, schimbă această fluiditate cu aerul mai aspru atmosferic. Décă voim, ca copilul să nu aibă a suferi in privința sănătășii sale din pricina acestei grabnice schimbări, trebuie să'l aducem din când in când in ștarea de mai înainte, ceea-ce se pôte face mai bine și mai lesne prin băi calde. Prin astfel de băi copilul nou născut se deprinde încetul cu încetul cu aerul atmosferic și își oșeșesce trupul tot mai mult față cu schimbăcióșele lui înșfurișe. Dară pe lângă școpul acesta mai mult fiziologic baia șeu șcalda mai are încă un școp tot atât de înșemnat, și acesta este *curățeniú*. Prin șcaldă copilul nou născut nu numai se curățá de mășga, care acopere mai mult șeu mai pușin trupul lui, dar

totodată și pentru mai târziu este ferit de necurătenie și de urmările ei; porii săi se deschid și pelea, care în copilărie jăcă un rol însemnat, se întărește și se îmbogățește. În sfârșit scaldarea se poate întreprinde uneori și pentru învișorarea sevă chiar pentru nutrirea copiilor slabi, născuți înainte de vreme.

Dacă baia se folosește pentru cel dintâiu din scopurile amintite, trebuie să aibă o temperatură cât se poate de asemenea cu temperatura fluidității, de care copilul a fost înconjurat în sânul mamei sale. Temperatura aceasta este cam de 28° R. Într-o astfel de baie copilul se scaldă în primele zile ale vieții sale de câte două ori pe zi cam câte 5 până la 10 minute.

Copilul nu trebuie scaldat nici-când îndată ce se deșteaptă din somn, de ore-ce în decursul somnului el transpiră de obicei mai tare. Lucrarea aceasta a pelei mai durcă cât-va după deșteptarea copilului; suprimarea ei ar fi stricăcioasă, și anume ar face, ca copilului să i se grămădescă sângele la cap. De asemenea să nu se bage copilul în baie imediat după mănăcare (după-ce a supt), pentrucă prin această se conturbă mistuirea și copilul varsă aceea, ce a mănăcat.

Dacă copilul se scaldă pe zi de două ori, este bine, ca baia a doua să se facă sevă, de ore-ce după baia de sevă copilul dărmă mai multe ciasuri într'una și astfel are și mama odihna necesară.

Îndată-ce copilul este scos din baie, trebuie șters cu fugrijire și repede cu o pânză încăldită. Cu această pânză trebuie el mai mult svântat decât frotat. După aceea se învelesce în scutece încăldite și curate și se pune în patul sevă lăgănul sevă călduț. Nu strică nimic, dacă mama înainte de a-l culca îi dă să sugă încă o dată; copilul va adormi sugând și în somn va mistui cu înlesnire.

Mărindu-se copilul și deprindându-se încetul cu încetul cu înfluințele atmosferei, ajunge și o singură baie pe zi. Temperatura amintită mai înainte însă trebuie observată încă o bună bucată de vreme; micșorarea ei trebuie să se facă cu cea mai mare precauțiune. —

De obicei până la jumătatea anului întâiu copilul are lipsă neapărată de băi calde; numai după aceea se poate scăde temperatura treptat cu câte-va grade, și numai după împlinirea anului dintâiu putem începe cu spălări reci, fără a ne teme de vre-o vătămăre a sănătății copiilor. La spălarea cu apă rece să căutăm a depărta sevă a micșora răceala, frotând ceva mai tare trupul copilului. Băile și mai cu sevă băile de vană (putină), în care trupul nu se poate mișca în toate părțile sale destul de liber și care

nu au avantajul apelor surgătoare de a face, ca frigul să nu se simtă așa de tare, nu este ertat nici acum să fie reci.

Mărindu-se copilul și mai tare, scopul al doilea al scăldatului, curățenia, devine tot mai mult scop principal. S'a amintit mai sus, că pelea are în timpul fragedei copilării o activitate deosebită. Printr'ensu se secretază în fie-care și o mulțime de materii întrebuințate. Acestea împreună cu partea de de-asupra a pelei, care în lunile cele dintâi se premenesce foarte repede, și cu grăsimea produsă de glandulele pelei formază o mulțime de necurătenie. În chipul acesta porii, organele de comunicațiune ale glandulelor, se înfundă și sunt împedecați în activitatea lor, ceea-ce face, ca sănătatea copilului să sufere. Un scop de căpetenie al scăldatului este de a evita lucrul acesta, și acesta se poate face cu mult mai bine prin băi calde decât prin băi reci, de ore-ce cu deosebire în primele luni se așază o mulțime de unsore pe suprafața pelei și această unsore se poate depărta cu mult mai ușor prin apă caldă decât prin apă rece. Totodată apa caldă face pelea mai moale, mai elastică, îi ține porii deschiși și nu alterează întru nimic activitatea acestora.

Dacă copilul se scaldă în fiecare zi, de obicei este de ajuns singură apa caldă pentru întreținerea curățeniei recerute. Nepuțându-se curăți destul de bine trupul copilului numai cu apă caldă, se pot adăuga și puține tărîțe de grâu, care sînt cu mult mai recomandabile decât săpunul, a cărui întrebuințare cu deosebire în lunile cele dintâi trebuie cu totul evitată. Săpunul nu este de recomandat, de ore-ce el conține părți alcalice, care escită prea tare pelea plăpîndă a copilului și care, venind din întemplantare în atingere cu ochii, au influințe vătămătoare pentru aceștia, și anume cauzază catarhură de ochi, care pot avea urmările cele mai triste pentru micii copilași.

Altfel stă lucrul, după-ce copiii se fac mai mari. Copiul, de 3 până la 4 ani, cari așa-dară au trecut peste restimpul creșterii dinților, dacă sînt sănătoși și normal desvoltați, trebuie să se spălați și frotăți cu apă rece, era baia caldă să se folosescă numai din când în când pentru curățirea mai temeinică a trupului. Nu numai fața și mâinile trebuie să se spălate cu apă rece, ci întreg trupul. Dela anul al șaselea înainte copiii să facă băi reci, mai bine în apă de rîu, sîu în basenuri, în care se pot mișca liberi și pot înota.

Spălarea și frotarea cu apă rece să nu se facă dimineața, imediat după-ce copilul se scoldă din pat, și nici când copilul este cu stomacul de tot gol, nici imediat după mîncare. Mai bine este,

ca copilul să fie spălat și frotat pe trup cu apă rece seara înainte de culcare. După aceea el se poate pune îndată în pat, și astfel frigul, ce poate că l'a cuprins în decursul spălatului, se delătură în curând.

La copiii nervoși și în genere slăbuți să se întrebuințeze la început apă stătută și apoi începutul cu începutul să se facă trecerea la apă de tot proaspătă.

Cât pentru timpul cât are să dureze o baie rece, este de observat, că decât apa este de tot rece (în basinuri, puțină ect.), baia trebuie să dureze cât se poate de puțin. La început este destul, decât copilul își înmăie iute trupul în apă odată se'n de mai de multe ori. Scaldele în riuri se'n în lacuri, decât sunt împreunate cu exercițiul de înotat, pot să dureze dela 15 până la 20 minute. Conducătorul exercițiilor de înotat se'n îngrijitorul băii să bage de seamă, ca copiii să nu iasă prea des afară din baie și să sară éráși înlăuntru, și totodată să-i facă atenți, ca după scaldă să se ștergă și să se îmbrace repede.

Când este timp favorabil, este bine ca copiii după baia rece să face o primblare mai mare se'n mai mică, după cum îi iartă împrejurările. Se înțelege, că după baie nu trebuie lăsați să ședă și să se odihnescă în aer liber și cu atât mai puțin pe pămîntul gol.

B.

Utilitate și valoare.

Un exemplu practic din «Economia națională», după *Maurice Block*.

Ioniță se întorsese din capitală în sat și spunea verđi și uscate, ce a vėđut și ce a auđit. Un lucru i s'a părut lui cam ciudat. Vėđuse anume, că apa se vinde. El spuse acésta altor băeți de școlă, dar aceștia nu l' credură. Unul dintre conșcolarii se'i, care pe semne era mai întrecut, diise: „Am auđit și scim cu toți, că se vėnd hoii, căruțele și plugurile, dar apa nu se poate vinde, căci tot insul o poate scóte din fântână.”

— „Da, da,” continuă Ioniță, „apa era într'un butoiăș (saca) pe o telégă cu 2 róte, pe care o trágea un cal. Sacagiul vinda sacaua cu 20 de bani.”

Dintr'o vorbă într'alta ajunseră copiii la cėrtă, până când în cele din urmă merseră la învățătorul, ca să-i spună lui lucrul.

— „Ioniță are dreptate,” diise învățătorul. — Toți camerađii lui Ioniță rėmaseră uimiți.

— „Ian spuneți, copii,“ continuă învățătorul, „putem noi trăi fără apă?“

— „Nu, nu!“ răspunseră cu toții.

— „Așa-dară,“ reîncepî învățătorul, „apa e folositore, căci fără de ea nu putem trăi; spuneți-mi însă de ce nu cumpărăm și noi apa?“

— „Pentru că o căpătăm de giaba,“ răspunse Ghiță, care totdeauna era gata cu răspunsul.

— „Așa este,“ grăi învățătorul. „Și decă n'am căpăta-o de giaba, de bună sémă am cumpăra-o. — Ei bine, copiii mei! Prin capitală trece un rîu, din care tot insul și-ar puté lua apă, și cu tóte acestea cei din capitală plătesc 20 de banî pentru o saca. Dar voi ce credeți, apa se plătesce?“

— „Nu,“ răspunse Ghiță; „se plătesce sacagiul!“

— „Așa este,“ dîse învățătorul; „se plătesce sacagiul sên, mai bine dîcînd, munca lui, căci el trebuie să muncescă, să'si țină un cal și așa mai departe. Va să dîcă, cei 20 de banî se plătesc pentru munca lui.“

De altmintrelea nu numai în capitală, dar chiar și aci la noi în sat plătim pentru apă, deși curge o vale prin mijlocul comuneî.

Copiii vedeau, că învățătorul vorbește serios, și nici că ar fi putut ei crede altmintrelea. Indată apoi întrebă învățătorul:

— „De unde aduceți voi apă?“

— „Din fântână,“ dîseră toți copiii de-odată.

— „Acéstă fântână a fost de când lumea?“ întrebă mai departe învățătorul.

— „Ba nu,“ răspunse unul dintre copii; „aū făcut-o ómenî. A costat 100 de lei noi.“

— „Bine, băeșî, decă fântâna costă 100 de lei noi și decă ea se póte întrebuița 20 de ani, cât costă apa într'un an?“

După o mică socotire băieșii strigară: „Pe an costă 5 lei noi.“ —

— „Ei, vedeți,“ grăi învățătorul. „Și voi n'ați socotit aci funiile și găleșile, care se strică într'un an. Astfel să știți, că tóte lucrurile, pentru care plătim, „aū valóre“; de aceea se întrébă pe la térguri: Cât costă cutare lucru, sên ce preș are? Sên cu alte cuvinte: ce valóre are el?... Lucrurile, pe care le căpătăm de giaba însă, precum: aerul, plóia, căldura, lumina etc., sînt folosítore (aū utilitate), dar n'aū valóre.“

Utilitate reală și ideală.

„Aerul, ploia și rațele sórelui sânt folositoare fără a avé valóre,” ȕise Ghiță în sine, după-ce se cugetă bine la cele spuse de învățător. „Acestea n'au valóre? — Apoi jucăriile mele nu sânt folositoare, și cu toate acestea au valóre, pentru-că am trebuit să le cumpér. De aceea, cred eu, că există obiecte, care au valóre cu toate că nu sânt folositoare.”

Când Petru și Paul îl învitară pe Ghiță la ei să se jóce, lui îi veni éráși în minte idea cu valórea, și-i întrebă pe camarăđii săi despre părerea, ce o au.

Nici unul nu a fost în stare să limpedéscă lucrul.

Din întemplantare tocmai trecea învățătorul pe acoloa.

„Domnule învățător,” strigă Ghiță, după ce'l salută, „jucăriile mele au vre-o valóre?”

— „Pentru mine nu aú,” răspuse învățătorul zimbînd; „tu aú, pentru că eu nu mă joc cu lucruri de acestea.”

— „Apoi nici vecinul nostru Istrat nu se jócă cu ele,” ȕise Petru, „și totuși își cumpără o mulțime de jucării.”

— „Le cumpără, ca să le vëndă,” adause Ghiță.

— „Domnul Istrat,” continuă învățătorul, „cumpără jucăriile din capitală și le vinde copiilor cu un câștig fórte mic, cu un câștig, prin care să'i fie plătită munca lui. Se înțelege, cu câștigul acesta își cumpără Istrat lucruri, care lui îi trebuesc și-i sânt de folos.”

— „Așa este, dar noi,” grăiră copiii, „noi cumpărăm jucăriile, ca să ne jucăm.”

— „În timpul de recreație este permis să se jóce cîeva,” răspuse învățătorul. „Jocul este o plăcere, și voi trebuie să cheltuiți ceva, pentru această plăcere. De aceea sânt obiecte, care ne procură numai plăceri, și cu toate acestea aú o valóre. Plăcerea încă aduce un folos; se înțelege, un folos mai mic, și de aceea plăcerile trebuie să ni le procurăm cu cumpétare, și numai cu scopul de a ne recrea după muncă. Sânt obiecte, care au valóre, dar care pentru voi séu pentru mine nu's nici folositoare și nici vre-o plăcere óre-care nu ne procură, dar cu toate acesten altor ómení le pot fi și de valóre și le pot procura și plăceri (d. e. fumatul). Pe câtă vreme sânt ómení, cari cumpără astfel de lucruri (igări etc.), acestea aú de sigur și o valóre.”

Ghiță. — „Așa-dară tot, ce se vinde séu se cumpără, are valóre.”

Învățătorul. — „Mai bine ȕicînd: ori-ce obiect séu

lucrare, pe care le plătim, decât vrem să le posedem, are valoare. — Spuneți-mi obiecte, pe care le cumpărăm bucuros?”

Petru. — „Pâne, haine, o carte, un cal și multe altele.”

Invățătorul. — „Spuneți-mi lucrări, pentru care erași trebuie să plătim!”

Paul. — „Lucrul de mână, cositul, secceratul etc.”

Ghiță. — „Se plătesce ori și ce muncă, ori și cine, care lucrăză.”

Invățătorul. — „Voi vă cugetați numai la lucrul cu mâna, la munca corporală; este însă și altă muncă, pe care trebuie să o plătim.”

Ghiță. — „Plătim și doctorului un onorar.”

Invățătorul. — „Știința preste tot nu are ea nici o valoare?”

Ghiță. — „Ba da, eu mă simt fericit, că știu ceti și scrie.”

Petru. — „Și eu mă simt fericit, că știu socoti. Ea fac toate socotelile pentru mama.”

Invățătorul. — „Așa-dară încă odată: Obiecte și lucrări de un folos inchipuit (care au un folos ideal) au valoare pentru acele persoane, care sunt aplicate a cheltui și a le folosi!”

1.

Bibliografie.

Carte de alegere scrisă în dialectul macedo-român de *Andreșlu ală Bugavă*. Premiată și tipărită de societatea macedo-română „Lumina.” București, 1887. Un vol. în 8° cu 234 pag. — Cartea acésta era de mare lipsă pentru școlile române din Macedonia, care au a susținé o grea luptă împotriva influințelor grecesei aprópe covârșitoare, și de aceea putem afirma cu tot dreptul, că societatea „Lumina” și-a câștigat adevărate merite prin premiarea și tipărirea ei. Precedată de o prefață scrisă de d-l (ir. H. Grandea, președintele „Luminei,” „Cartea de alegere” se alcătuesce din trei părți. Partea dintâi (Alegerea și scrierea) este un *Abecedar*, mai scurt, în care se arată deosebita litere mici și mari și se fac felurite exerciții cu dănsce. Pentru câte-va sunete proprii *unghii* Macedo-Românilor s'au introdus semne deosebite.

Partea a doua (Alegerea ică lectura) cuprinde diferite piese de lectură în versuri și prosă, dintre care unele sunt preluate din cărțile noastre de cetire. Piesele de cetire, după cât putem aprecia noi, corăspund referințelor, sub care trăesc Români *Macedonești*. Partea a treia, pe lângă piese de deosebit cuprins,

conține un extras împărțit în mai multe capitole din istoria Românilor din Balcani, începând dela istoria Romei până la domnia lui Ionițiu (Nescante frunze din istoria Arumânilor din Balcani. Bucăři alépte). Din punct de vedere pedagogic cartea d-lui A. Bagavă ni se pare în genere bine alcătuită. — Ca probă de dialectul macedo-român dăm deocamdată „Doina“ lui V. Alecsandri, transcrisă în acest dialect.

*Doină, doină, cântecă dulce,
Cându te-avdu nu 'mî-se duce,
Doină, doină, graiă de focă,
Cându te-avdu staă pre locă.*

*Suflă vintu de primă-veva,
Eă imi cântă doina pre-afără,
De'mi me-îngănă cu florile
Și-cu priveglîetorile.*

*Vine iarna uricîosă
Eă cântă doina 'nclisă în casă,
Cu să-'mî îndulțescă țilele,
Țilele și noptile.*

*Frunđa 'n colri cându-învie
Cântă doina de gioneșie;
Cade frunđu 'n ghiosă în vale
Eu imi cântă doina de jule!*

*Doină dîcă, doină suschiră
Totu cu doina eă me țină;
Doina cântă și ciuciuređă,
Mașl cu doina imi băneđă!... B.*

Diverse.

Absențiile școlare. Una dintre cele două teme prescise de Consistoriul archidieceșan din Sibiu a se pertracta în adunările generale din vara acésta ale Reuniunilor noastre învățătoreșci a fost cestiunea: „Care sînt cauzele, pentru care absențiile școlare sînt prea număroșe, și prin ce s'ar puté delătura acest inconvenient împedecător în instrucțiunea poporală?“ Cu acéști cestiune s'a ocupat și Reuniunea învățătorilor români din districtul Zarand în adunarea sa generală ținută în Sécărămb în 29 August a. c., și anume discutarea ei a fost precedată de un studiu consciențios al

d-lui *Ión German*, învățător și catichet la școala primară din Brad. De ore-ce acest studiu, publicat în „Telegr. Rom.”, cuprinde mai multe considerațiuni nouă și mai multe păreri vrednice de totă băgarea de seamă, ne permitem a estrage dintr'ensul punctele acelea, care se ocupă cu enumerarea pe scurt a cauzelor absențiilor școlare și cu indicarea remediilor, pe care d-l I. German le crede mai potrivite față de aceste prea număröse absenții. — „Vorbind despre absențiile școlare”, dice d-l German, „trebuie să deosebim următoarele categorii: 1. Sânt prunci obligați a frecuenta școala, cari absentază întreg anul, ba ce e mai mult, sânt și de aceia, cari până la etatea de 12 ani nu intră de loc în școlă, cu deosebire fetele. 2. Sânt prunci, cari nu cercetază școala câte-va luni, séu săptămâni. 3. Sânt prunci, cari o ți vin, una nu la școlă. 4. Sânt prunci, cari vin târziu la școlă, și acesta se întâmplă nu odată séu de două ori, ci mai în totdeuna. Aceste patru specii de absenții obvin mai număröse, séu mai rar, după cum obvin și cauzele lor. — *Causele*, pentru care absențiile sânt prea număröse, ar fi următoarele: 1. Puținul interes și lipsa de controlă față de absențiile școlare din partea organelor, care stau în nemijlocită atingere cu școala — organele parohiale — directorul și comitetul. 2. Lipsa de controlă și inspecțiune riguroasă din partea oficiilor protopresbiterale și a Veneratului Consistor, precum și neaplicarea de pedepse din partea forului superior asupra celor neglijenți. 3. Indiferența, ce o observază organele administrative politice față de școlele noastre confesionale, ba chiar persecutarea acestora — în unele locuri — pe toate căile posibile din motive nejustificabile. 4. Nesciința și sărăcia poporului nostru, ca rezultat al unui trecut destul de dureros. 5. Nesuficiența organelor superioare bisericesci pentru controlarea strictă a școlelor. 6. Insuși învățătorul. 7. Nestabilitatea învățătorului. 8. Raportul dintre directorul școlar și învățător. 9. Miseria materială a învățătorilor și modul de încasare a salarelor învățătoresci, direct dela primăria comunală. 10. Imprejurări locale, precum lipsa de comunicațiune, depărtarea locuinței pruncilor dela școlă etc. 11. Lipsa de școle. 12. Lipsa de învățători cualificați. 13. Părinții pruncilor 14. Insuși pruncii. 15. Neobservarea regulamentului întru estradarea absențiilor la oficiile comunale. 16. Puțina îngrijire ce s'a purtat din partea organelor noastre bisericesci-școlare, până acum, față de viitorul învățătorului ajuns la bătrânețe în cas de morb, séu la cas de mörte față de familie. 17. Morburile, ce grasază din când în când, precum și defectele corporale și alte cause scusabile. Mai sânt și alte cauze cari obvin mai rar, care însă sânt de natură transitorie.” —

Mijlocele recomandate de dl. German pentru delăturarea său cel puțin scăderea numărului absențiilor sunt următoarele: „*Primum* mijloc ar fi: Directorii noștri școlari, parochii, ar trebui să pörte un mai viu interes față de școlă. Sânt nenumărate ocașiunile, unde parochul convine cu părinții pruncilor, și pöte să le vorbësca. În biserică, la cununți, la botez, la înmormântări, la taina mărturisirei. Ce nu pöte face un preot harnic? Alt-cum este un interes bine înțeles și al preotului, ca pruncii să cercetez: școlă, pentru că numai atari prunci pot să devină parochieni harnici, cari umblă la școlă. Mai este și o datorie săntă a preotului de a grijă de turma încredințată în ce privesce sufletul ei. Decî mai mult interes dela directori, mai multă inimă pentru oile, dela care iau și ei folos, și după care trăesc. Relativ la comitetele parochiale, aceste cu puține esceptiuni, pe la orașe, sânt ceea-ce este și preotul, qualis rex, talis grex. Și comitetele ar trebui să fie însufleșite mai mult pentru școlă. *Al doilea mijloc* ar fi: Controlarea și inspecțiunea severă a școlilor din partea directorului, a oficiilor protopresbiterale, precum și din partea vre-unui membru din consistoriul școlar. Fîresce această controlă trebuie să fie bine stabilită prin un regulament congresual, în carele să fie prescise și pedepsele ce sânt de aplicat față de cei neglijenți; tot în acest regulament ar trebui să fie indicate normele, după care să se țină în evidență controla și inspecțiunea de sus până jos, să nu mai pötă fi nime la îndoială, că controla și inspecțiunea nu e esactă. Cât de laesă e controla și inspecțiunea, se pöte vedé de acolo, că consistoriul nu are nici o cunoscință de câte-orî cutare director, său protopresbiter a cercetat școlile sale. Îndată-ce controla ar fi strictă, nu am întempina atâtea absenții, și s'ar puté cura răul mai iute. Trebuie să se întrebe omul în multe locuri, pentru-ce pörtă parochul numele de director, eventual protopresbiterul numele de inspector, când unul ca și altul nu intră cu anul în școlă, și despre această nime nu-i ia la răspundere. *Al 3-leu mijloc* față de indiferentismul organelor administrative ar fi: Arătarea fără cruțare la forul superior bisericesc a orî cărui cas de indiferentism său persecuțiune. pășirea în diaristică, precum și în adunările comitatense, ca cel puțin să demascăm falsul constituționalism. *Al 4-leu mijloc* față de nesciința poporului ar fi: *predicile în biserică*, érá față de sërăcia poporului ar fi: *introducerea industriei în școle*. Prin această am puté căștiga mijloce și celor sëraci. *Al 5-leu mijloc*: esmiterea în diecesă în fie-care an din sinul consistoriului școlar a unui asesor, carele să viziteze școlile și să facă rapörte asupra

școlii, asupra directorilor și inspectorilor școlari. Eventual ar fi crearea unui post de secretar pe lângă referentul școlar, ca astfel acela să poată face cercetările școlilor. Mult bine a făcut fericitul Vasiciu ca inspector de școle; în câte locuri nu s'au făcut școle la indemnul lui? *Al 6-lea* și unul din cele mai eficace mijloce este: Invățatoriul să tracteze serios, dar totdeauna uman cu pruncii; cu părinții să între în legături de amicitie, să nu fie desprețuitor, totdeauna gata a'și pune puterile sale în serviciul poporului, în mijlocul căruia trăiește. În cercetarea ărelor să fie invățatoriul punctuos, în școlă totdeauna să meargă pregătit, să nu'și facă ferii, când vrea, să încunjure conflictele cu părinții elevilor, ăr decât a venit în conflict, să nu'și descopere ura asupra pruncilor în școlă. *Curtman* dice: „Cel mai bun mijloc de a stărpi absențiile este să scim face pruncilor plăcută școlă.” *Al 7-lea mijloc este: Stabilitatea invățatoriului.* Un pomisor are lipsă de timp, ca să aducă rōde. Schimbarea fără motive a invățatorilor totdeauna aduce confusiune în școlă și este foarte desastroasă. *Al 8-lea mijloc este: Armonia pe deplin între directorul școlar și invățator.* *Al 9-lea mijloc este: Ridicarea salarelor invățătoare și scōterea lor regulată.* ca invățatoriul să nu fie constrâns în timpul prelegerilor a se ocupa cu alte afaceri, pentru ca să nu pără de fōme. Cel puțin 300 fl. v. a. ar trebui să aibă cel din urmă invățator pe sate. Relativ la încassarea salariului trebuie să se aducă lucrul acolo, ca salariul să inurgă la epitropiile parohiale, și de aici să'l scōtă invățatoriul, ără nu dela primarul sēn notariul. *Al 10-lea mijloc* față de comunele dela munte, unde comunicația este grea: Să se țină prelegeri ărna dela ărele 10 până la 2 după amēdi, pentru ca de o parte pruncii să pōtă veni, ăr de alta, să pōtă merge sēra acasă. Tot acest mijloc se pōte folosi cu succes și se și folosesc în comunele, unde pruncii merg la pășunatul de vite. Pe la 10 ăre a. m. vin cu vitele acasă, apoi plēcă la școlă; aici pot să stea până la 3 ăre după amēdi, când ără pot merge cu vitele. De comun cătră amēdi aduc vitele acasă. *Al 11-lea mijloc este: Înființarea de școle, unde lipsesc; aici trebuie să întrevină consistoriul cu fondurile sale, fiind-că numai în comune foarte misere lipsesc școle.* *Al 12-lea mijloc este: Creșterea de invățatori cualificați.* Spre acest scop să sē facă tōte înlesnirile posibile celor ce sē aplică la pedagogie. P'unerea taesei de 100 fl. v. a. pentru cei ce vor intra la pedagogie, va fi o lovitură de mōrte dată multor tineri și multor școle române. *Al 13-lea mijloc este: Pedepsirea fără cruțare a părinților avuți, cari nu'și trimit pruncii la școlă.* Aici nici lucrul nu e scusabil, fi-

resce decât cu buna nu eşim la cale; tot astfel pedepsirea părinţilor renitenţi, cari din motive închipuite numai nu'şi trimit pruncii la şcoală; érá încât priveşee pe părinţii sêraci, cari reţin pruncii pentru lucru acasă, învêţătorul trebuie să fie fôrte indulgent, când observă, că bunăvoinţă ar avé omul. — ad impossibilia nemo obligatur. Tot astfel să se procedă şi acolo, unde comunicaţia este periculôsă. *Al 14 lea mijloc*: Faţă de pruncii petulanţi şi desmerdaţi, parte trebuie să întrevină la părinţii învêţătorul, parte să se foloséscă de totă dibăcia sa, ca să le facă şcolă plăcută. Încât pentru pruncii dela 6—8 ani, nu destul de tarî pentru a frecuenta şcolă érna, comitetul parochial împreună cu directorul şi învêţătorul la începutul lui Decembre să-i alégă şi dispenseze dela şcolă. Fîreşee, acésta să se întêmples în comunele estinse de munte. *Al 15 lea mijloc* este: Lista despre absenţii să se dea regulat atât la oficiul protopopesc cât şi la comună, însă totdeauna prin paroch ca director, ca astfel învêţătorul să nu vină în conflict cu organele administrative sêu cu părinţii pruncilor. *Al 16-lea mijloc* este: Să se asigureze viitorul învêţătorilor prin fond de pensiune. *Al 17 lea mijloc*: Introducerea învêţătorilor în regulile igienice, ca cel puţin morburile, care provin din necurătenie şi negrijă, să scie cum să le încungiure în şcolă, şi cum să dea îndrumări şi pruncilor pentru viaţa de tôte zilele."

(†) **Alecsandru Cihac**. În August a. e. a răposat în Nieder-Ingelheim lângă Wiesbaden eruditul filolog Alecsandru Cihac, membru onorar al Academiei române, eunoscut prin seriôsele sale studii asupra limbii noastre. Lucrarea de căpetenie a răposatului este *Dictionarul sêu etimologic daco-român*. (Dictionnaire d'etymologie daco-romaine), din care partea primă tipărită în 1870 (Frankfort s. M.) cuprinde elementele latine, érá partea a doua tipărită în 1879 elementele slave, maghiare, turcesci, grecesci şi albaneze. Pentru acésta însemnată lucrare dênşul a fost premiat de către Academia francesă şi decorat de M. Sa Regele României cu medalia „Bene merenti."

Cărţi de şcolă împărţite gratuit elevilor sêraci. Comitetul pentru ajutorarea cu abecedare şi legendare a elevilor sêraci dela şcoléle române rurale, înfiinţat în Rodna vechiă la iniţiativa d-lui *Ion Pop Reteaganul*, a distribuit în decursul anului şcolastic trecut, după cum arată în raportul sêu publicat de d-l Pop Reteaganul, 389 abecedare 106 legendare şi 7 esemplare din „Stupăritul" d-lui I. Costin. Incassările făcute de acest comitet pentru punerea în lucrare a nobilului sêu scop au fost de 146 fl. 40 cr. — Bine ar fi, când frumosul esemplu dat de d-l I. Pop Reteaganul s'ar imita şi în alte părţi, sêu cel puţin când ômenii noştri măi cu stare ar da cu toţii mână de ajutor comitetului din Rodna vechiă pentru îndeplinirea binefăcătoarei sale misiuni.

Posta redacțiunii și administrațiunii.

D-luî D. Lăpădat, Seliște. Vă mulțămim pentru lucrarea trimisă. Continuați. Vă rugăm, cu asemenea lecțiuni.

D-luî Ión Russu, București. Am primit articolul. Vă mulțămim

D-luî I. G. în Sc. Articolul D-Vostre este potrivit pentru o foie de specialitate. Binevoiiți a dispune de manuscris. De altfel Vă mulțămim pentru atențiune.

D-luî S. Roșu S.-Sebeș. D-Tale Ți s'a trimis un exemplar complet din numărul apărut până acum din foia noastră. Abonenților colectați prin D-Ta li s'e va trimite însă foia numai dela N-rul acesta, ne mai având exemplare complete. Mulțămiri pentru articolul trimis!

D-lor abonenți din districtele Buzău și Prahova, România. D-niilor Vostre vi s'a trimis la 35 de inși 35 exemplare complete cu condițiunea pusă de D-Vostre. Celorlalți domni, pentru cari n'am mai avut numărul de până acum, li s'e trimite foia începând cu N-rul acesta, având a trimite d'nsșii abonamentul numai pe $\frac{1}{2}$ an.

Greșeli de tipar. In N-rul 11, pag. 262 rëndul prim, unde s'e dice: „Normativul s'eu legea noastră școlară nu prevede nici o dispozițiune cu privire la absențiile școlare.” să s'e adauge: „*întemplate pe timpul lucrărilor mai însemnate agricole, d. e. a uratului, sëmënatului, săpatului, culesului ș. a.*”

In înțelesul hotărîrii adunării generale a Reuniunii învățătorilor din districtul Brașovului, atât restanțierii anului trecut, cât și ai anului acestuia sînt rugați pentru ultima oră a'și trimite abonamentele la foia noastră cel mult până la 1 Decembrie a. c. Neurmînd astfel, administrațiunea foii este îndreptățită a s'e folosi de ultimele remedii, ce-î staî la dispozițiune. — Restanțierilor din anul acesta cu N-rul 13 inclusiv li s'e va sista trimiterea foii.

Numerii neprimiți din foia noastră s'e reclamă îndată după primirea altui număr următor. Celor-ee vor întărđia cu reclamarea, nu li s'e va mai puté satisfăce cererea. — Exemplare complete din anul I mai posedem vre-o câte-va, din anul acesta însă nu mai avem. Insiunându-s'e un număr mai mare de prenumerați, astfel ca spesele de tipar să s'e pötă acoperi, numărul apărut până acum s'e vor retipări.

ADMINISTRAȚIUNEA.